

Repetitorium vyšších rostlin 3

Vít Grulich

Caryophyllaceae

- součást karyofylidové větve dvouděložných
- dříve samostatná podtřída Caryophylliidae
 - někdy oddělovány Illecebraceae, případně i Alsinaceae

Caryophyllaceae – příbuzní

- Aizoaceae
 - listoví sukulentní
- Phytolaccaceae
 - často dřeviny

Lithops olivacea
www.cz-kaktusy.cz

Phytolacca americana
www.phengels.club.fr

Caryophyllaceae

- převažují byliny
- výjimečně dřeviny – nižší keříky
 - Dianthus, Drypis

Drypis jacquiniana
www.botany.cz

Caryophyllaceae

- listy většinou vstřícné
 - zřídka střídavé
- bez palistů
 - vzácněji palisty přítomny
 - Spargularia
- jednoduché, celistvé

Caryophyllaceae

- květenství vrcholičnaté nebo složené
 - vidlany
- květy cyklické
- stavěné podle čísla 5
 - řidčeji podle čísla 4
 - *Arenaria* sp. div.
- oboupohlavné
 - jednopohlavné jen vzácně
 - *Silene latifolia*, *S. dioica*, *S. otites* jsou dvoudomé
 - aktinomofní

Silene dioica

Caryophyllaceae

- květní obaly rozlišené
 - někdy přítomen pouze kalich
 - Scleranthus, Sagina procumbens
- kalich srostlý
 - Dianthoideae
- kalich volný
 - Alsinoideae, Paronychioideae

Sagina procumbens
www.plant-identification.co.uk

Caryophyllaceae

- tyčinky zpravidla ve 2 kruzích
 - někdy redukce do neúplného počtu
 - *Cerastium semidecandrum*
- gyneceum původně srůstá z 5 plodolistů
 - časté redukce na G3-2(-1)
 - *Silene*, *Dianthus*, *Scleranthus*

Caryophyllaceae

- gyneceum lyzikarpní
 - sekundárně jednopouzdré
 - centrální placenta
 - vajíček mnoho
- výjimečně vajíčko jediné
 - bazální placenta
 - Scleranthus

Caryophyllaceae

- plod tobolka
 - otvírání zpravidla vrcholovými zuby
 - je jich 2násobek plodolistů
- výjimečně plod bobule
 - Cucubalus
- vajíčko jediné – plod nažka
 - Scleranthus

www.ruhr-uni-bochum.de

Cucubalus baccifer
www.aruncia.puslapi.ai.it

Caryophyllaceae

- saponiny
- betalainy
 - pigmenty nahrazující antokyany

Caryophyllaceae

- kosmopolitní čeleď
 - 80 rodů, 2 000 druhů
- převaha v mírném a chladném pásu severní polokoule
 - v tropech výjimečné
 - na jižní polokouli v mírném pásmu

Caryophyllaceae

- Stanoviště rozmanitá
 - hory
 - V Himálaji vystupují až do 5700 m
 - stepi
 - louky
 - lesy
 - plevele
 - řada efemer
 - mokřady
 - i slané

Honckenya peploides

Caryophyllaceae

- využití člověkem
 - okrasné rostliny
 - obtížné plevely

Dianthus barbatus

Stellaria media
www.atlas-roslin.pl

Illecebrum

Illecebrum verticillatum

Spergularia

- jednoletky nebo krátkověké trvalky

Spergularia rubra

Spergularia echinosperma

Paronychia

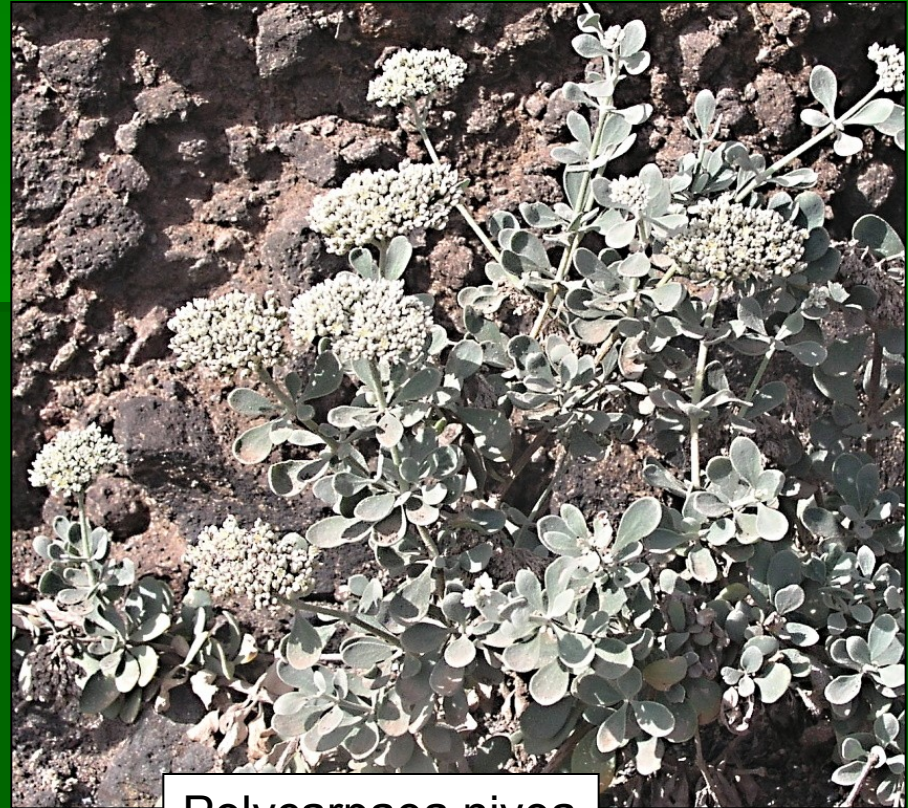

Paronychia illecebroides

Paronychia sinaica

Polycarpaea

Polycarpaea nivea

Polycarpaea gayi

Polycarpaea

Polycarpaea cespitosa

Scleranthus

- G1

Scleranthus perennis

Minuartia

Minuartia cespitosa

- řada oligotopních endemitů

Minuartia corcontica

Minuartia

Minuartia filifolia

Minuartia austriaca

Minuartia lanuginosa

Minuartia setacea

Minuartia

- některé druhy bez koruny

Minuartia sedoides

Minuartia cherlerioides

Stellaria

Stellaria longifolia

- G3
- rozmanitá stanoviště
 - lesy, mokřady, ruderály

Stellaria uliginosa

Stellaria holostea

Cerastium

- velmi podobné ptačincům, G5

Cerastium uniflorum

Silene

- G 3
 - řidčeji G5

Silene armeria

Silene acaulis

Silene

Silene vulgaris

Silene rupestris

Silene uralensis

Saponaria

Saponaria pumila

Gypsophila

- různorodá stanoviště

Gypsophila repens

Dianthus

Dianthus sylvestris

- velmi početný rod
 - v Evropě vysoký lokální endemismus

Dianthus pavonius

Dianthus glacialis

Dianthus

Dianthus sylvaticus

- taxonomické problémy

Dianthus carthusianorum

Dianthus

Dianthus blandus

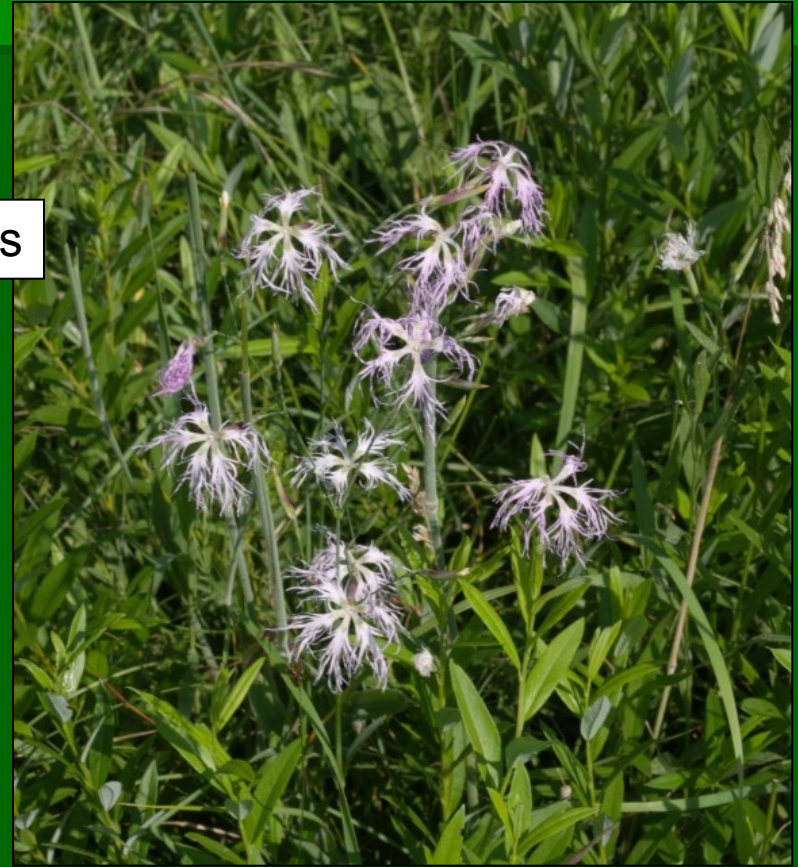

Dianthus moravicus

Dianthus superbus

- plasticita v rámci ČR

subsp. *superbus*

subsp. *alpestris*

Primulaceae

- dříve v podtřídě Dilleniidae
- dnes součást asteridové větve dvouděložných
 - v nedávné době čeled' přehodnocována
 - Primulaceae
 - Myrsinaceae
 - oddělena část druhů do čeledi již dříve vymezené
 - nejnověji opět sjednocení

Primulaceae

- dřeviny málo
- byliny
 - často jednoleté
- výjimečně vodní
 - *Hottonia*

Hottonia palustris

Primulaceae

- někdy hlízký
 - Cyclamen Cyclamen purpurascens
- listy zpravidla jednoduché
 - v přízemní růžici
 - střídavé, vsříčné i v přeslenech
 - palisty chybějí

Primulaceae

- květenství hrozen, druhotně okolík
 - listeny zpravidla přítomny
- květy oboupohlavné
 - podle čísla 5
 - aktinomorfní
 - kalich i koruna srostlé
 - koruna výjimečně chybí

Glaux maritima

Primulaceae

- andreceum redukováno na vnitřní kruh
 - vnější zřídka přeměněn na staminodia
 - význačná heterostylie
- gyneceum srostlé
 - parakarpní
 - placenta centrální nebo bazální
 - semeník svrchní

Primulaceae

- plody tobolky
 - otevírají se zuby nebo čepičkou

Primulaceae

- kosmopolitní čeleď
 - 30 rodů, 1 000 druhů
- převaha v mírném pásu severní polokoule
- v tropech častěji dřeviny

Primulaceae

- stanoviště
 - lesy
 - mokřady
 - plevele
 - hory
 - vzácně vody

Centunculus minimus

Primulaceae

- využití člověkem
 - okrasné rostliny
 - léčivé rostliny

Dodecatheon jeffreyi

Primula

- druhy nižších a středních poloh

Primula elatior

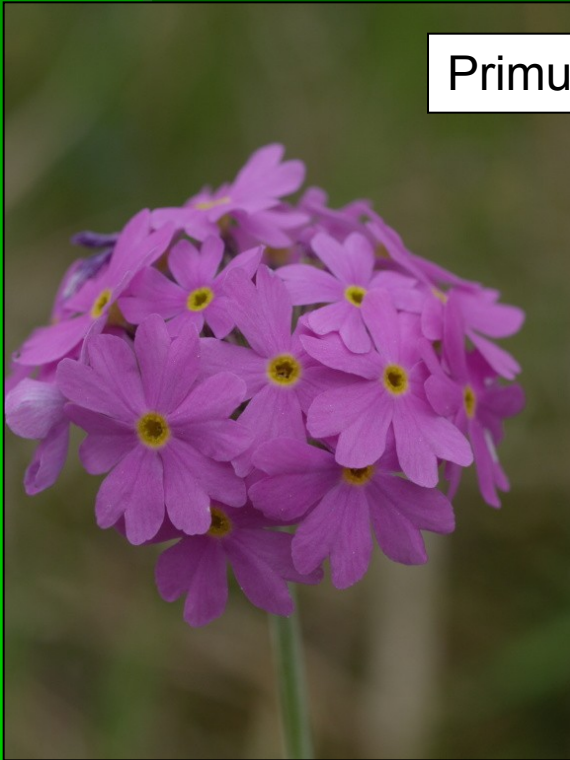

Primula veris

Primula

- četně v horách

Primula farinosa

Primula halleri

Primula auricula

Primula

- četně v horách

Primula glutinosa

Primula minima

Primula clusiana

Primula

Primula verticillata

Soldanella

- endemity evropských hor

Soldanella montana

Soldanella alpina

Soldanella

- endemity evropských hor

Soldanella austriaca

Soldanella pusilla

Androsace

- mnoho endemitů v horách

Androsace obtusifolia

Androsace chamaejasme

Androsace lehmanniana

Androsace villosa

Androsace

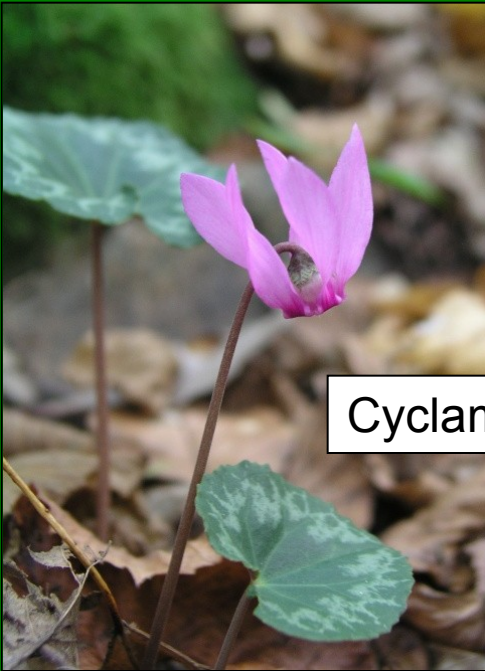

Androsace alpina

Androsace vitaliana

Cyclamen

Cyclamen purpurascens

Cyclamen hederifolium

Cyclamen repandum

Cyclamen persicum

Lysimachia

Lysimachia nemorum

Lysimachia thyrsiflora

Lysimachia vulgaris

Ardisia crenata

Ardisia elliptica

